

TÜRK EĞİTİM SİSTEMİ, EĞİTİM YAŞ ARALIKLARI VE ZORUNLU EĞİTİMİN TARİHSEL GELİŞİMİ

2019 Ocak

İçindekiler

GİRİŞ	2
TÜRK EĞİTİM SİSTEMİ	2
ÖRGÜN EĞİTİM	2
OKUL ÖNCESİ EĞİTİM	2
İLKÖĞRETİM (İLKOKUL + ORTAOKUL)	2
LİSE	2
ÖZEL EĞİTİM	3
YÜKSEKÖĞRETİM.....	3
YAYGIN EĞİTİM	3
İKİLİ EĞİTİM TAM GÜN EĞİTİM	4
İkili Eğitim Nedir:	4
Tam Gün Eğitim Nedir:	4
OKUL DÖNEMİ YAŞ ARALIKLARI	5
Kurum Tanımları:.....	5
Okul öncesi eğitim kurumlarında okula kayıt:.....	5
İlkokula kayıt:.....	5
Ortaokul ve imam-hatip ortaokuluna kayıt:	5
TÜRKİYE’DE ZORUNLU EĞİTİMİN GELİŞİM SÜRECİ	7
OKULLAŞMA ORANLARI	9
DÜNYADA OKUL ÖNCESİ VE OKUL ÇAĞI DÖNEMİ	11
KAYNAKLAR:	12

GİRİŞ

2012-2013 eğitim öğretim döneminde Türkiye’de zorunlu eğitim 8 yıldan 12 yıla çıkarılmıştır. Daha önce 5+3 (ilkokul-ortaokul) şeklinde uygulanan model, 4+4+4 (4 sene ilkokul, 4 sene ortaokul ve 4 sene lise) şeklinde kademelendirilmiştir.

Okula Kayıt olma yaşı daha önce 72 ay iken yeni sistemde 66 ayını dolduran çocukların okula kayıt olmaları zorunlu hale getirilmiştir.

TÜRK EĞİTİM SİSTEMİ

ÖRGÜN EĞİTİM

Örgün eğitim, belirli yaş grubundaki ve aynı seviyedeki bireylere, amaca göre hazırlanmış programlarla okul çatısı altında yapılan düzenli eğitimidir. Örgün eğitim, okul öncesi eğitim, ilkokul, ortaokul ve yükseköğretim kurumlarını kapsamaktadır.

OKUL ÖNCESİ EĞİTİM

Mecburî ilköğretim çağına girmemiş çocukların eğitimini kapsayan ve isteğe bağlı olan eğitimidir. Okul öncesi eğitim kurumları, Türk Millî Eğitiminin genel amaç ve temel ilkelerine uygun olarak; ilgili Yönetmelikler doğrultusunda il millî eğitim müdürlüğünün teklifi ile Valilikçe açılır ve aynı usulle kapatılır.

Anaokulu ve uygulama sınıflarına, kayıtların yapıldığı yılın eylül ayı sonu itibarıyla 37 aydan gün alan ve 66 ayını doldurmayan çocukların kaydı yapılır.

İLKÖĞRETİM (İLKOKUL + ORTAOKUL)

İlköğretim, kadın erkek bütün Türk vatandaşlarının milli gayelere uygun olarak bedeni, zihni ve ahlaki gelişmelerine ve yetişmelerine hizmet eden temel eğitim ve öğretimdir.

İlköğretim, ilköğrenim kurumlarında verilir; öğrenim çağında bulunan kız ve erkek çocuklar için zorunlu ve Devlet okullarında parasızdır.

İlköğretim; dört yıl süreli ve zorunlu ilkokul ile dört yıl süreli ve zorunlu ortaokuldan oluşan bir Milli Eğitim ve Öğretim Kurumudur.

Mecburi ilköğretim çağı 6-13 yaş grubundaki çocukları kapsar. Bu çağ çocuğun 5 yaşını bitirdiği yılın eylül ayı sonunda başlar, 13 yaşını bitirip 14 yaşına girdiği yılın öğretim yılı sonunda biter.

LİSE

Lise eğitimi; ilköğretime dayalı, en az dört yıllık genel, meslekî ve teknik öğretim kurumlarının tümünü kapsar. **Lise eğitiminin amacı; öğrencilere asgari ortak bir genel kültür vermek**, birey ve toplum sorunlarını tanıtmak ve çözüm yolları aramak, ülkenin sosyo-ekonomik ve kültürel kalkınmasına katkıda bulunacak bilinci kazandırarak öğrencileri ilgi, yeti ve yetenekleri doğrultusunda hem yükseköğretime hem mesleğe veya hayata ve iş alanlarına hazırlamaktır. Sistem, 14-17 yaş grubu gençleri bir alana/mesleğe ve/veya yükseköğretime hazırlayacak biçimde yapılandırılmıştır.

Genel Liseler:

Genel liselerin amacı; öğrencileri lise seviyesinde asgari genel kültüre sahip, toplumun sorunlarını tanıyan, ülkenin ekonomik, sosyal ve kültürel kalkınmasına katkıda bulunan insanlar olarak yetiştirmek ve yükseköğretime hazırlamaktır.

Meslekî ve Teknik Liseler

Meslekî ve teknik liseler; iş ve meslek alanlarına iş gücü yetiştiren ve öğrencileri yükseköğretime hazırlayan öğretim kurumlarıdır. Meslekî ve teknik ortaöğretim; Erkek teknik öğretim okulları, Kız teknik öğretim okulları, Ticaret ve turizm öğretimi okulları ve Din öğretimi okullarından oluşmaktadır.

ÖZEL EĞİTİM

Özel eğitimin amacı; özel eğitim gerektiren bireylerin eğitim ihtiyaçlarını en iyi şekilde karşılayarak onları toplumla bütünleştirmek ve meslek sahibi yapmaktır.

Özel eğitim okulları Türk millî eğitim sistemindeki kademelendirmeye göre yapılandırılmıştır. Ancak, diğer okullardan farklı olarak, ilköğretim öncesinde hazırlık sınıfı bulunmaktadır. İlköğretime devam edecek durumda olan engelli öğrenciler hazırlık sınıfına alınmadan ilköğretime başlamaktadır.

Özel eğitim okullarında; görme engellilerin eğitimi, işitme engellilerin eğitimi, ortopedik engellilerin eğitimi, zihinsel engellilerin eğitimi, süregen hastalığı olanların eğitimi, otistik çocukların eğitimi, üstün veya özel yeteneklilerin eğitimi ve kaynaştırma ve özel sınıflarda eğitim kategorilerinde eğitim verilmektedir.

YÜKSEKÖĞRETİM

Yükseköğretim, ortaöğretime dayalı en az iki yıllık yükseköğrenim veren, en üst seviyeli insan gücünün ve bilimsel araştırma alanlarının istediği elemanları yetiştiren eğitim kurumlarının tümünü kapsar.

YAYGIN EĞİTİM

Yaygın eğitim, örgün eğitim sistemine hiç girmemiş, herhangi bir kademesinde bulunan veya bu kademelerden birinden ayrılmış olan bireylere ilgi ve gereksinme duydukları alanda örgün eğitim yanında veya dışında düzenlenen eğitim faaliyetlerinin tümünü kapsar.

Yaygın eğitim; genel ve meslekî teknik yaygın eğitim olmak üzere iki bölümden oluşmaktadır.

Yaygın eğitim kurumları:

- Halk eğitimi merkezleri,
- Çıraklık eğitimi merkezleri,
- Pratik kız sanat okulları,
- Olgunlaşma enstitüleri,
- Endüstri pratik sanat okulları,
- Mesleki eğitim merkezi,
- Yetişkinler teknik eğitim merkezleri, Özel kurslar,
- Özel dershaneler, Eğitim ve uygulama okulları(özel eğitim),
- Meslek okulları(özel eğitim),
- Meslekî eğitim merkezleri (özel eğitim),
- Bilim ve sanat merkezleri (özel eğitim),
- Açık ilköğretim okulu,
- Açık öğretim lisesi

İKİLİ EĞİTİM TAM GÜN EĞİTİM

İkili Eğitim Nedir:

Derslerin sabah 06.40 gibi başlayıp, 11.45 gibi sona erdiği veya derslerin 11.50 gibi başlayıp, 16.55 gibi bittiği teneffüslerin 10'ar dakika olduğu eğitim türüdür, İkili (Yarım Gün) Eğitim. Dersler okulun türüne göre (ilkokul veya ortaokul) 06.40'da başlayıp, akşam 19.20 'ye kadar sürmektedir. Yani aynı okulda ayrı öğrenci gruplarıyla sabah ve öğleden sonra yapılan eğitim ve öğretimdir.

İkili eğitimin zaman içerisinde zorunlu hale gelmesine neden olan faktörler: Derslik Sayısının Yetersizliği, Göç Olgusu, Okula Ekonomik Katkısı, Velinin Seçiciliğidir.

İkili Eğitimin Olumlu ve Olumsuz Yönleri:

İkili Eğitimde öğretmenler yarım gün çalıştıkları için ilk etapta öğretmenler açısından olumlu görünen bir sistemdir. Öğrenci açısından İkili eğitim sisteminin negatif yönleri bulunmaktadır. Tam gün eğitim ile birlikte çocuklar daha fazla okulda kalacaklardır. Öğrencinin başarısı ve gelişimi ile okulda geçirdiği süre doğru orantılıdır. Bu nedenle öğrenci ne kadar okulda fazla kalırsa okulun öğrenci üzerinde olumlu etkisi o kadar fazla olacaktır. Bu sistemde öğrenciler geç saatlerde evlerine gittiklerinden güvenlik sorunları oluşmaktadır. Okul yöneticileri İkili eğitim sisteminde haftada 50 ile 60 saat arası çalışmak zorunda kalabilmektedir. Yoğun iş temposu ve çalışma saatlerinin ücretlere yansıtılmaması, iş görenlerin iş tatminini ve motivasyonunu zayıflatmaktadır.

Tam Gün Eğitim Nedir:

Derslerin sabah 08.30 gibi normal bir saatte başlayıp, öğleden sonraları 15.00 gibi sona erdiği; teneffüslerin 15'er dakika olduğu ve 70 dakika gibi uzun öğlen tatilinin olduğu eğitim türüne Tam Gün (Normal-Tekli) Eğitim denir. Yani tam gün yapılan bir eğitimdir. Tam gün eğitim uygulamasına nüfusun seyrek olduğu ilçe ve köylerde daha fazla rastlanır. Nüfus bakımından daha yoğun olan illerin bazı ilçelerinde de tam gün eğitim yapan eğitim kurumları bulunmaktadır. Şehir merkezlerinde ve özellikle büyük şehirlerde bu öğretim şekli daha az görülmektedir. Tam gün eğitim Milli Eğitim Bakanlığının ideal gördüğü bir öğretim şeklidir. Tam gün eğitim veren eğitim kurumlarında derslerin başlama saatleri birkaç dakikalık farklılıklar göstermesine rağmen genel olarak benzer şekilde düzenlenmektedir. İlgili eğitim yönetmeliğine göre bu tür okulların ders başlama ve dersten çıkış saatlerinin belirlenmesi valiliklere bırakılmıştır.

Tam Gün Eğitimin Olumlu ve Olumsuz Yönleri:

Tam gün eğitim yapan okullarda teneffüs sürelerinin uzun olması ve öğlen tatilinin bulunmasından dolayı ikili öğretime göre hem öğrencilerin hem de öğretmenlerin dinlenme zamanı daha fazladır. Tam gün eğitim, pedagojik olarak çocuk açısından çok faydalıdır. Tam gün eğitime geçildiğinde çocuklar okulda daha çok zaman geçireceklerdir. Bu nedenle tam gün eğitimin çocukların öğrenmeleri üzerinde ciddi katkıları olacaktır. Tam gün eğitim sistemi sosyalleşme anlamında ikili eğitime göre daha verimlidir. Tam gün eğitim çocukların kahvaltı ve öğle yemeği anlamında beslenmelerini daha olumlu etkileyecektir. Okul bahçesi, spor salonu ve kütüphaneler aracılığıyla çocuk daha fazla sosyalleşebilecektir. Büyük şehirlerde, öğrencilerin günde en az iki, üç saati yollarda geçmektedir. Tam gün eğitime geçildiğinde 'en iyi okul eve en yakın okuldur' ilkesinden hareketle nitelikli bir planlama yapılabildiği takdirde okul servis sorunu da çözülebilecektir.

Tam Gün Eğitime Geçilmesiyle Oluşabilecek Olası Sorunlar: Temizlik Problemi, Okullarda Yemekhane Sorunu, Güvenlik Sorunu, Sınıf Sorunu, Sosyal Faaliyet ve Yaşam Alanları İhtiyacı.

OKUL DÖNEMİ YAŞ ARALIKLARI

Kurum Tanımları:

KREŞ: 0-36 aylık çocuklara hizmet veren kuruluşu,

GÜNDÜZ BAKİMEVİ: 37-66 aylık çocuklara hizmet veren kuruluşu,

ÇOCUK KULÜBÜ: 6-12 yaş grubu çocuklara hizmet veren kuruluşu, ifade eder.

Okul öncesi eğitim kurumlarında okula kayıt:

a) Anaokulu ve uygulama sınıflarına, kayıtların yapıldığı yılın eylül ayı sonu itibarıyla 36 ayını tamamlayan ve 66 ayını doldurmamayan çocukların kaydı yapılır.

b) Ana sınıflarına, kayıtların yapıldığı yılın eylül ayı sonu itibarıyla 48 ayını dolduran ve 66 ayını doldurmamayan çocuklar kaydedilir. Ancak bir grup oluşturabilecek kadar çocuk bulunmayan okullarda 36-47 ay arası çocuklar da ana sınıfına kaydedilebilir.

c) 67, 68 ve 69 aylık olup da velisinin yazılı talebi veya sağlık raporu doğrultusunda ilkokula kaydı bir yıl ertelenen çocuklar okul öncesi eğitim kurumlarına öncelikle kaydedilir.

İlkokula kayıt:

Mecburi ilköğretim çağı 6-13 yaş grubundaki çocukları kapsar. Bu çağ çocuğun 5 yaşını bitirdiği yılın eylül ayı sonunda başlar, 13 yaşını bitirip 14 yaşına girdiği yılın öğretim yılı sonunda biter. (İLKÖĞRETİM VE EĞİTİM KANUNU MD. 3)

a) İlkokulların birinci sınıfına, kayıtların yapıldığı yılın eylül ayı sonu itibarıyla 66 ayını dolduran çocukların kaydı yapılır. Gelişim yönünden ilkokula hazır olduğu anlaşılan 60-66 ay arası çocuklardan, velisinin yazılı isteği bulunanlar da ilkokul birinci sınıfa kaydedilir.

b) Okul müdürlükleri, yaşça kayıt hakkını elde eden çocuklardan 66, 67 ve 68 aylık olanları velisinin vereceği dilekçe; 69, 70 ve 71 aylık olanları ise ilkokula başlamaya hazır olmadıklarını belgeleyen sağlık raporu ile okul öncesi eğitime yönlendirebilir veya kayıtlarını bir yıl erteleyebilir.

Ortaokul ve imam-hatip ortaokuluna kayıt:

İlkokul öğrenimini tamamlayan ve kayıtların yapıldığı eylül ayı sonu itibarıyla zorunlu öğrenim çağı dışına çıkmamış öğrencilerin kayıtları e-Okul sistemi üzerinden ortaokula yapılır.

YAŞ ARALIĞI	DÖNEMİ
0-36 Ay	Kreş Dönemi
36-66 Ay	Ana Okulu Dönemi 67, 68 ve 69 aylık olup da velisinin yazılı talebi veya sağlık raporu doğrultusunda ilkokula kaydı bir yıl ertelenen çocuklar öncelikli kaydedilir. 48-66 ay arası çocukların kaydı yapıldıktan sonra bir grup oluşturacak sayıya ulaşmadıysa 36-47 ay arası çocuklar kayıt edilebilir.
6-13 Yaş	İlköğretim Dönemi <ul style="list-style-type: none"> • Kayıtların yapıldığı yılın eylül ayı sonu itibarıyla 66 ayını dolduran çocukların, Gelişim yönünden ilkokula hazır olduğu anlaşılan 60-66 ay arası çocuklardan, velisinin yazılı isteği bulunanların kaydı yapılır. • Okul müdürlükleri, yaşça kayıt hakkını elde eden çocuklardan 66, 67 ve 68 aylık olanları velisinin vereceği dilekçe; 69, 70 ve 71 aylık olanları ise ilkokula başlamaya hazır olmadıklarını belgeleyen sağlık raporu ile okul öncesi eğitime yönlendirebilir veya kayıtlarını bir yıl erteleyebilir. • İlkokul öğrenimini tamamlayan ve kayıtların yapıldığı eylül ayı sonu itibarıyla zorunlu öğrenim çağı dışına çıkmamış öğrencilerin kayıtları e-Okul sistemi üzerinden ortaokula yapılır.
14-17 Yaş	Lise Dönemi

- Yükseköğretim hariç tüm eğitim kademelerinde toplam öğrenci sayısı 2017-2018 öğretim yılında **17 milyon 885 bin** dir.
- Üniversite giriş sınavına başvuran aday sayısı 2018 yılında **2.381.412** dir.
- 2008-2017 yılları arasında toplam öğretmen sayısı 663 binden, 1 milyon 30 bine çıkmıştır.

TÜRKİYE'DE ZORUNLU EĞİTİMİN GELİŞİM SÜRECİ

1824, Ergenlik çağına kadar sıbyan okullarına devam mecburiyeti getirildi.
1847, Dört yıl sıbyan mektebi + iki yıl Rüştîye zorunluluğu getirildi.
1869, Sıbyan mektebi süresi dört yıl, iki yıl Rüştîye de zorunludur.
1913, Zorunlu öğretimin tekrar altı yıla çıkarılması kararına varıldı.
1921, Zorunlu eğitim dört yıla indirildi. İsteyen bir yıl daha okuyabilir.
1923, Zorunlu eğitimin süresi beş yıla çıkarıldı.
1973, Sekiz yıllık eğitime geçme kararı alındı. Deneme uygulamalarına başlandı.
1997, Sekiz yıllık kesintisiz zorunlu eğitime geçildi(5+3)
2012-2013 eğitim öğretim döneminde zorunlu eğitim 8 yıldan 12 yıla çıkartıldı. (4+4+4)

Ülkemizde zorunlu eğitime ilişkin ilk yasal düzenlemeleri Osmanlı toplumunda ilk yenileşme döneminde görülmüştür. Zorunlu eğitim düzenlemesini temel alan ilk yasal belge II. Mahmut'un 1824'te yayımladığı bir fermanıdır. Daha önceki dönemlerde okuma yazmanın gereği üzerinde duran fermanlar çıkarılmışsa da 1824 fermanı bu konuyu geniş olarak ele aldığı için zorunluluğu getiren ilk belge olarak kabul edilmektedir. Fermanla, zorunlu eğitim anlayışının Tanzimat döneminde tüm Osmanlı eyaletlerini kapsamaya öngörülmüştür.

Daha sonra yayımlanan 1847 tarihli bir Talimat, Sıbyan mektebinin (ilköğretim denilebilir) programında önemli yenilikler getirmiştir. Talimat ile Sıbyan mekteplerinde yazı öğretiminin nasıl yapılacağı vurgulanmış, yazının önemi üzerinde durulmuş ve çocukların sıbyan mekteplerine devamına zorunluluk getirilmiş, ayrıca okula devam konusunda kontrol mekanizmaları devreye sokulmuştur.

İlköğretimde zorunluluğu getiren en önemli düzenleme 1869 tarihli Maarif-i Umumiye Nizamnamesi (Eğitim Yasası) dir. Türk toplumunda eğitimi düzenleyen ilk önemli yasa olan 1869 tarihli Maarif-i Umumiye Nizamnamesi'nde ilköğretim zorunluluğu 5 yıl olarak alınmıştır.

1876 Kanun-i Esasî'de de ilköğretimin devlet okullarında zorunlu ve parasız olduğu aynen vurgulanmıştır.

1913 yılında İlköğretim Geçici Kanunu ile zorunlu eğitim 6 yıl olarak düzenlenmiş. (Bu kanunun "geçici" başlığına rağmen Cumhuriyet'in ilk yıllarına ve hatta 1961'de çıkarılan 222 sayılı İlköğretim Kanunu'na kadar birçok maddesi yürürlükte kalmıştır)

1924 yılında alınan bir karar ile Anayasanın 87. maddesi ile düzenleme yapılarak zorunlu eğitim 5 yıla indirilmiştir.

Zorunlu eğitimin süresinin sürekli değişmesi, bütün toplumlarda Türk toplumunda olduğu gibi olmuştur. Buna yol açan etkenler, ekonomik ve bilimsel gelişmeler ile nüfus artışıdır. Cumhuriyet'in ilk yıllarında köylerin çoğuna uzun yıllar okul yapılamamış, öğretmen sağlanamamıştır. Özellikle gelişmemiş bölgelerde öğretmen ve okul yetersizliği nedeniyle köy okullarının öğrenim süresi üç yıl

olarak belirlenmiştir. 1926 tarihli ilkokul programı, ilkokul birinci devre için öğretimde “toplu tedris” ilkesini getirmiştir.

10 Aralık 1946’da toplanan III. Milli Eğitim Şurası’nda şehir ilkokullarının ortaokullarla birleştirilerek, öğrenim süresinin 8 yıla çıkarılması önerilmiş fakat uygulanamamıştır.

1961 Anayasasının 50. maddesinde ilköğretimin zorunlu ve devlet okullarının parasız olduğu ilkesi tekrarlanmıştır. 1961 tarih ve 222 Sayılı Kanun’la ilkokul ve ortaokul ayırımı kaldırılarak “ilköğretim okulu” olarak değiştirilmiştir.

8 yıllık eğitime geçilme çalışmalarındaki ilk çalışma 1971 yılında görülmüştür. Temel eğitim modeline uygun olarak hazırlanan eğitim programı 16 yatılı bölge okulunda denemek üzere illere gönderilmiştir.

Temel eğitimin 8 yıl olmasını öngören 1973 tarih ve 1739 Sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu’nda temel eğitimin örgün eğitim sistemi içindeki yeri, amacı, görevi kapsamlı olarak yeniden ele alınıp tanımlanmıştır. Bu kanunda temel eğitimin 6-14 yaşındaki çocukları kapsadığı, kız ve erkek bütün vatandaşlar için zorunlu olduğu hükme bağlanmış, ortaokullar ilköğretim kurumu içine alınarak zorunlu yapılmıştır. Sekiz yıllık zorunlu eğitime kademeli olarak geçiş öngörülmüştür. Temel eğitimin ilköğretim kurumlarında verileceği belirtilen kanunda, ilköğretim kurumlarının ilkokullar ve ortaokullar olmak üzere bağımsız olarak kurulabileceği gibi 5 yıllık ilkokul ve 3 yıllık ortaokullardan meydana geleceği, birlikte veya ayrı kurulabileceği belirtilmiştir. Temel eğitim okulları için program geliştirme çabaları başlamış ve elverişli 50 okulda denemeye geçilmiştir.

1981 yılında toplanan 9. Milli Eğitim şurasında ortaokullar temel eğitimin ikinci evresi olarak alınmıştır. 10. Milli Eğitim Şurası’nda da konu tekrar gündeme gelmiştir. Sekiz yıllık zorunlu eğitim kabul edilmiş, bu eğitimin 6-14 yaşları arasındaki çocukları kapsadığı kabul edilmiş ve ilkokul ve ortaokulları sekiz yıl olarak bütünleştirilerek programlarının geliştirilmesi karara bağlanmıştır. Daha sonra bakanlar kurulunda bu konuda uygulama kararı alınmış altyapının uygun olduğu yerlerde geçilmesi hükme bağlanmış ve 158 okulda uygulamaya geçmiştir. Görüldüğü üzere, 222 Sayılı kanun ile 1739 sayılı Milli Eğitim temel kanunu ilköğretim kurumlarının yasal dayanaklarını oluşturmuştur.

1983’de çıkarılan 2842 sayılı kanunla da temel eğitim yerine “ilköğretim” kavramı kullanılmıştır. 1988 yılında yapılan 12. Milli Eğitim Şurası’nda da 6. kalkınma planının dönemin sonuna kadar yaygınlaştırılması önerilmiştir.

18 Ağustos 1997 tarihinde Resmi Gazete ’de yayımlanan 4306 sayılı kanunla **“ilköğretim kurumları 8 yıllık okullardan oluşur”** belirlemesi kesinleşmiştir. Bu okullarda **“kesintisiz eğitim yapılır ve bitirenlere ilköğretim diploması verilir”** hükmü getirilmiştir (Resmi Gazete, sayı 23084. s.2). Milli Eğitim Sistemi içerisinde bulunan ilkokullar ve ortaokullar 8 yıllık ilköğretim okuluna dönüştürülerek programlarda bütünlük sağlama yoluna gidilmiştir. Böylece ilkokullar ve ortaokullar kaldırılarak tek tip programa geçilmiştir.

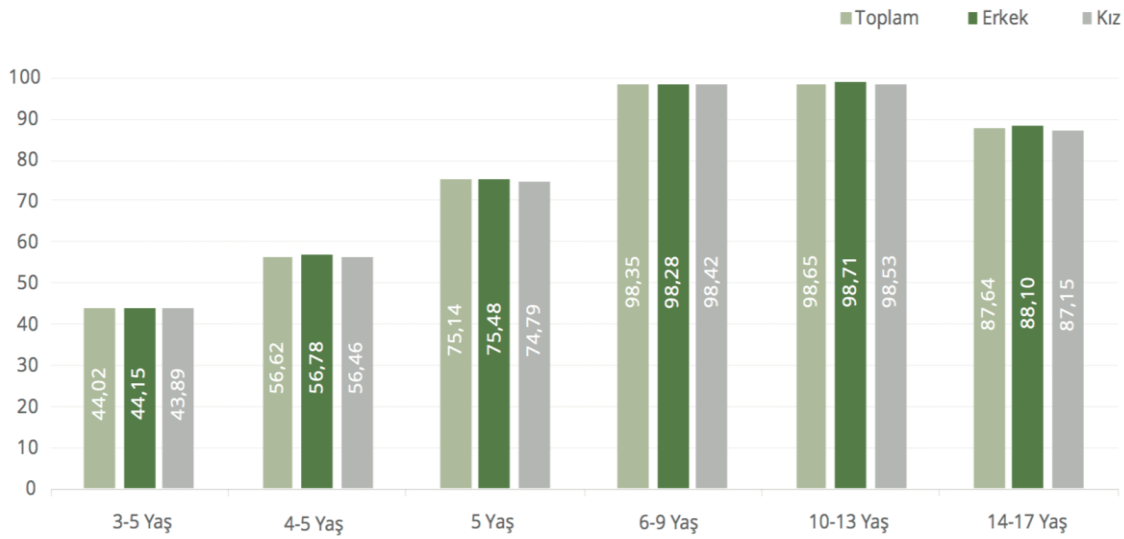
“30.3.2012 tarih ve 6287 sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun” ile 2012-2013 eğitim öğretim döneminde zorunlu eğitim 8 yıldan 12 yıla çıkartılmıştır. (4 yıl süreli ilkokul, 4 yıl süreli ortaokul ve 4 yıl süreli lise)

OKULLAŞMA ORANLARI

2017 yılı 6-9 ve 10-13 yaş gruplarında hem kız hem de erkek öğrenciler için net okullaşma oranı %99 dur.

Ancak 4+4+4 kesintisiz zorunlu eğitim uygulamasına rağmen 14-17 yaş grubunda hem kız hem de erkek öğrenciler için net okullaşma oranı %88 dir. Türkiye 15-19 yaş grubunda %71 olan okullaşma oranıyla, %85 olan OECD ortalamasının çok gerisinde kalmaktadır. Türkiye son yıllarda lise mezuniyet oranlarını önemli oranda artırmaya rağmen halen OECD ülkeleri arasında en düşük lise mezuniyet oranına sahip ülkedir.

Şekil A.2.1 Yaş gruplarına ve cinsiyete göre net okullaşma oranları (%) (2017)

Kaynak: MEB (2018a).

Yaş Gruplarına Göre Okullaşma Oranları (OECD, Bir Bakışta Eğitim 2018)

	16 Yaş	17 Yaş	18 Yaş	19 Yaş	20 Yaş
Türkiye	83	77	52	51	59
OECD Ortalaması	95	92	78	63	55
AB23 Ortalaması	96	94	84	67	57

OECD, Bir Bakışta Eğitim 2018 Raporuna Göre;

- Ülke örnekleri incelendiğinde okullaşma oranlarındaki belirgin düşüşün 18 yaşta olduğu görülmektedir. Türkiye ile birlikte Brezilya, Şili, Yunanistan, Kore ve Yeni Zelanda bu yaş grubunda yüzde 25 veya daha fazla düşüşün yaşandığı ülkelerdir. 5-14 yaş aralığında olup, eğitime tam zamanlı katılan öğrencilerin okullaşma oranları ise Türkiye için %95, OECD ve AB22 Ortalaması için ise %98 olarak rapor edilmiştir.

- Raporda, 25 yaş altında olup ortaöğretimden ilk kez mezun olanların oranı program türlerine göre karşılaştırılmaktadır. Türkiye’de genel ortaöğretim programlarından mezun olanların oranı %33 iken, mesleki eğitim programlarından mezun olanların oranı %38’dir. Bu oranlar OECD ortalaması için sırasıyla %50 ve %31, AB23 için %46 ve %35’tir. Türkiye ile birlikte Avusturya, Çek Cumhuriyeti, Lüksemburg, Hollanda, Slovak Cumhuriyeti, Slovenya ve Birleşik Krallık mesleki programlardan ilk defa mezun olanların oranının daha fazla olduğu ülkelerdir. 2005’ten 2016’ya tüm ülkelerde gözlemlenen bu artış yüzde 9 civarındadır. Türkiye ve Portekiz ise yüzde 23 artışla dikkat çekmektedir.

- Kadınların istihdama katılımını etkileyen önemli faktörlerden biri erken çocukluk eğitimi ve bakım hizmetleridir. Ancak Türkiye’de üç yaş altındaki çocuklar için neredeyse erken çocukluk eğitimi ve bakım hizmeti bulunmamaktadır. Oysa uluslararası eğilimler, üç yaş altındaki çocuklar için bu kapsamdaki hizmetlerin arttığını göstermektedir.

- Türkiye’de 3-5 yaş arasındaki okullaşma oranları ise olumlu bir gelişme kaydetmiş ve son 13 yılda neredeyse üçe katlanmıştır. Bu yaş grubundaki çocukların okullaşma oranları 2005 yılında %13, 2010 yılında %27, 2016 yılında ise %37 olarak tespit edilmiştir. AB23 ortalaması için bu rakamlar sırasıyla %81, %87 ve %89 iken, OECD ortalaması için sırasıyla, %75, %82 ve %86’dır.

DÜNYADA OKUL ÖNCESİ VE OKUL ÇAĞI DÖNEMİ

ABD'de eyaletler arasında farklı uygulamalar mevcut olmakla birlikte genel olarak eğitim ilkökul-ortaokul-lise olmak üzere 3 ayrı düzeyde yapılandırılmakta ve bu düzeyler de kendi içlerinde alt gruplara ayrılmaktadır. Öğrencilerin yaş gruplarına göre 4-6 yaşları arasında okul öncesi (preschool) eğitimle başlayan süreçte, 10-11 yaş grubunda ilköğretimin (elementary) tamamlanması, 11-14 yaş gruplarında ortaokul (middleschool) ve lise-öncesi (Junior high school) aşamalarının geçilmesi, 15-18 yaşları arasında da 4 yıllık lise (high school) döneminin bitirilmesi öngörülmektedir.

İngiltere'de yine yaş gruplarına göre bir kademelendirme uygulanmakta, 5-18 yaşları arasındaki zorunlu eğitim süreci, 5-6 yaşlarında anaokulu (infant), 7-10 yaşlarında ilkökul (Gunior), 11-13 ve 14-15 yaşlarında iki ayrı alt grupta ortaokul (secondary) ve nihayet 16-18 arasında lise (college) dönemlerinden oluşmaktadır.

Fransa'da 6-11 yaşları arasında ilkökul, 11-15 yaşları arasında ortaokul ve 15-18 yaşları arasında lise eğitimi verilmektedir.

Almanya'da 6/7-11/12 yaşları arasında ilkökul, 12/13-15/16 yaşları arasında ortaokul ve 16/17-18/19 arasında lise eğitimi uygulanmaktadır.

Japonya'da da eğitim süreci 6 yıllık ilköğretim, 3 yıllık ortaöğretim ve 3 yıllık lise olmak üzere 3 ayrı düzeyde kurgulanmaktadır.

Tablo 1: Bazı Ülkelerin Zorunlu eğitimde Uyguladıkları Modeller

6+3+3 modelini uygulayanlar	8+4 modelini uygulayanlar	5+3+3(4) modelini uygulayanlar
Belçika, Danimarka, ABD, Hollanda, Finlandiya, Japonya, İngiltere, İsveç, Norveç, Yunanistan	Arnavutluk, Bulgaristan, Hırvatistan, Polonya, Brezilya, Çek Cumhuriyet, Yugoslavya,	Fransa, İtalya, İspanya, Türkiye(4+4+4), Almanya, (4+6+3), Avustralya, (4+4+4).

Tablo 2: Dünyada Bazı Ülkelerde Zorunlu Eğitime Başlama Yaşı ve Süresi

Ülkeler	Okula Başlama Yaşı	Okuldan en düşük ayrılabilceği yaş	Zorunlu Öğretim Süresi (kesintisiz)
İngiltere	5	16	11
İrlanda	6	16	10
Fransa	6	16	10
Almanya	6	15/16+	9/10
Macaristan	6	18	12
İtalya	6	16	10
Hollanda	4/5	18	13
İspanya	6	16	10
İsveç	7	16	9
İsviçre	4/5/	15	9-11
Australia	5/6	15/16/17	9-11
Kanada	6/7	16/18	10-12
Japonya	6	15	9
Kore	6	15	9
Yeni Zelanda	6	16	10
Singapur	6/7	16/17	10
Güney Afrika	7	15	8
ABD	6	16	10

Kaynak: INCA, 2011 Education around the world: Comparative tables: <http://www.inca.org.uk/documents/Table5Schoolingdurationphases.pdf>

KAYNAKLAR:

- <https://egitimbiliminegiris.files.wordpress.com/2012/09/tc3bcrk-milli-ec49fitim-sistemi3.doc>
- http://ogm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2017_06/13153013_TES_ve_ORTAYYRETYM_son10_2.pdf
- Özel Kreş Ve Gündüz Bakımevleri İle Özel Çocuk Kulüplerinin Kuruluş Ve İşleyiş Esasları Hakkında Yönetmelik (<http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2015/04/20150430-4.htm>)
- Millî Eğitim Bakanlığı Okul Öncesi Eğitim Ve İlköğretim Kurumları Yönetmeliği <http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2014/07/20140726-4.htm>)
- http://www.meb.gov.tr/duyurular/duyurular2012/12Yil_Soru_Cevaplar.pdf
- 20.02.2012 Tarih ve 130 Sayılı Kanun Teklifi <http://www2.tbmm.gov.tr/d24/2/2-0358.pdf>
- http://scholar.google.com.tr/scholar_url?url=http://ilkogretim-online.org.tr/index.php/io/article/download/1472/1328&hl=tr&sa=X&scisig=AAGBfm1Ca9bK3OiIDWLIo8_FIZW0VRhwrQ&nossl=1&oi=scholar
- http://www.ebs.org.tr/ebs_files/files/yayinlarimiz/149-egitimbirsens.org.tr-149.pdf
- http://www.tuseb.gov.tr/enstitu/tacese/yuklemeler/egitim_bir_sen_2018_%20egitime_bakis_2018_izleme_degerlendirme_raporu.pdf
- 12 yıllık zorunlu eğitimle ilgili kanunu <http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2012/04/20120411-8.htm>
- <https://tedmem.org/mem-notlari/degerlendirme/bir-bakista-egitim-2018>
- <https://www.egitimajansi.com/sahin-aybek/her-yonuyle-tam-gun-egitim-kose-yazisi-856y.html>